

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.V.21.724/2017/10.

A tanács tagjai: dr. Szabó Klára a tanács elnöke, dr. Magosi Szilvia előadó bíró, dr. Madarász Anna bíró

A felperes: felperes neve (felperes címe)

A felperes képviselője: Sipos Ügyvédi Iroda

Az alperes: alperes neve

Az alperes képviselője: Pozderka Ügyvédi Iroda

A per tárgya: kártérítés

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 41.Pf.631.062/2017/5.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Pesti Központi Kerületi Bíróság 34.P.301.749/2015/26.

Rendelkező rész

- A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelemmel támadott részében - az illeték viselésére és a másodfokú perköltségre is kiterjedően - hatályon kívül helyezi, és az elsőfokú bíróság ítéletét a per főtárgya és a perköltség vonatkozásában helybenhagyja.

- Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 100.000 (százezer) forint másodfokú és 100.000 (százezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget, az államnak pedig felhívásra 845.100 (nyolcszáznegyvenötezer-száz) forint együttes kereseti, fellebbezési és felülvizsgálati eljárási illetéket.

- A le nem rótt 105.700 (százötezer-hétszáz) forint kereseti illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes 2012. július 10-én segédmotor-kerékpár vezetőjeként súlyos sérülésekkel járó közlekedési balesetet szenvedett, amikor az alperes biztosítottja által vezetett személygépkocsi vezetője nem adott áthaladási elsőbbséget és gépkocsijával a felperes motorkerékpárjának ütközött.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [2] A keresetében a felperes a balesetéből eredő vagyoni és nem vagyoni kárait érvényesítette a balesetet okozó személygépkocsi felelősségbiztosítójával szemben. Nem vagyoni kártérítésként a peren kívül teljesített 3.500.000 forinton felül további 6.000.000 forint megfizetésére kérte kötelezni az alperest.
- [3] Az alperes ellenkérelmében a kereset jogalapját nem, az összecszerűségét részben vitatta. Állította, hogy a felperes immateriális sérelmeit teljes mértékben kompenzálta, megfelelő mértékű nem vagyoni kártérítést fizetett, ezért a kereset ebben a részében megalapozatlan.

Az első- és másodfokú ítélet

- [4] Az elsőfokú bíróság kijavított, kiegészített ítéletével 10.950.009 forint, valamint késedelmi kamatok, továbbá 2016. április 1-től havi 184.126 forint járadék fizetésére kötelezte az alperest, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Az ítéletet a lejárt és a folyó járadék tekintetében előzetesen végrehajthatóvá nyilvánította.
- [5] Az indokolásában megállapította, hogy a felperes a balesetkor 35 éves volt, férjezett, 14 éves lányát és 4 éves fiát nevelte. Munkája mellett ellátta a háztartást és a ház körüli kerti munkákat, gondozta szüleit. Szabadidejét is aktívan töltötte. A balesetben súlyosan megsérült jobb lába 6 cm-rel rövidült. Ennek korrigálására 2013. május 23-án csípőprotézist ültettek be. A baleset után 16 napig volt kórházban, onnan mobilizálva engedték haza. 2013. július 9-ig volt táppénzen. 2007. május 1-től dolgozott nyomdagépkészítőként. Miután a munkáltatója egészségi állapotának megfelelő könnyebb munkát nem tudott számára biztosítani, a munkaviszonyát 2013. november 8-án megszüntette. A felperes a baleseti maradványállapota miatt egész életében korlátozottan lesz képes a háztartási és kerti munkák elvégzésére. Állással, járással, cipeléssel, emeléssel, hajlással járó fizikai munkát nem tud végezni, az ülve végezhető fizikai munkákra is csak korlátozottan képes, mert a hosszas ülés fájdalommal jár számára. Édesapja 2014. február 24-én elhunyt, édesanyja 2013 májusában agyvérzést kapott, bal keze lebénult, egyensúlyzavara van. Ellátására a felperes nem képes, azt férje és barátai végzik.
- [6] Az alperest helytállási kötelezettség terheli a biztosítottja által okozott kárért, ezért a 2009. évi LXII. törvény 12. §-a, 13. §-a, az 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 355. § (1) és (2) bekezdése szerint meg kell térítenie a felperesnek a (4) bekezdés szerinti mértékben bekövetkezett kárait.
- [7] Az alperes a balesetkori ár- és értékviszonyok alapulvételével a már megfizetett 3.500.000 forinton felül további 6.000.000 nem vagyoni kártérítést köteles fizetni. A nem vagyoni kártérítés rendeltetése, hogy segítse a károsult felperest az új életvitel kialakításában és egyidejűleg biztosítsa a perbeli balesettel okozati összefüggésben keletkezett nem vagyoni hátrányokból eredő nehézségek leküzdését. A baleset folytán a felperesnek a testi épséghez, egészséghez fűződő személyiségi joga sérült. A baleset fiatalon érte, emiatt a korábbi, az átlagot meghaladóan tevékeny, aktív életvitellel szakítania kellett, az élete gyökeresen megváltozott. Munkaképesség-csökkenése 45%, baleseti sérülései fájdalommal járnak, szexuális élete akadályozott. Kisebb gyermekével csak korlátozottan

képes foglalkozni. A baleset lelkileg is megviselte, alkalmazkodási zavar alakult ki nála, amelyet enyhe depresszió, szorongásos állapot jellemez. Egészségi állapotában javulás nem várható, sőt a beültetett csípőprotézis kopása kapcsán további műtéteken eshet át, amelyek kockázata egyre nagyobb. A felperes jövőbeni életkilátásai beszűkültek, amely életmódváltást tesz szükségessé. Bizonyos tevékenységek végzésénél - ide értve a leghétköznapiabb tevékenységeket is - élete végéig segítőre, kísérőre szorul. Jövőbeni munkavállalási esélyeit a baleset hátrányosan befolyásolhatja.

- [8] Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság kijavított ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett részét részben megváltoztatta, a nem vagyoni kártérítés összegét 6.000.000 forintról 2.500.000 forintra és kamatára leszállította, továbbá módosította a perköltség megfizetésére, valamint az illeték viselésére vonatkozó rendelkezéseket.
- [9] Az indoklásában az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást azzal egészítette ki, hogy a felperes a baleset során a jobb csípőízületi vápa mélyére terjedő és az ízvápa peremén kis elmozdulással járó, a szeméremcsont jobb szára ráterjedő törést szenvedett el, amelyet konzervatív módon kezeltek. A 2013. január 30-i CT vizsgálat a jobb csípő ízvépében több 2-3 mm-es kitört különálló és egy 18x32 mm-es kitört csontdarabot diagnosztizált, rögzítve a jobb csípőízület kiterjedt többszörös törés utáni állapotát. Megállapították az ízületi porc tömlős elfajulását, az ízületi rés beszűkülését. Rögzítették a csípőízület sérülés utáni elfajulását és a combcsontfej részleges elhalását is.
- [10] Megállapította, hogy a nem vagyoni kártérítés iránti kereset vonatkozásában az elsőfokú bíróság feltárta a felperes balesettel kapcsolatos hátrányait, amelyeket indokolt kiegészíteni azzal, hogy a felperes a baleset kapcsán elvesztette a munkáját, amely figyelemmel a lakóhelyén korlátozottan rendelkezésre álló munkalehetőségekre is, ugyancsak komoly hátrány a számára. Értékelendő továbbá, hogy még az ülve végezhető fizikai munkára sem képes.
- [11] A fenti körülményeket az 1952. évi III. törvény (a továbbiakban régi Pp.) 206. § (3) bekezdése alapján mérlegelve a másodfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a nem vagyoni kártérítés elsőfokú bíróság által megállapított összege nem felel meg a káresetkori élet- és értékviszonyoknak, ahhoz képest indokolatlanul magas. A felperest a baleset folytán ért hátrányokkal 6.000.000 forint nem vagyoni kártérítés áll arányban. Ezért a megítélt összeget - figyelemmel a 3.500.000 forintos peren kívüli kifizetésére is - 2.500.000 forintra leszállította.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [12] A felperes felülvizsgálati kérelmében a marasztalást leszállító részében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Álláspontja szerint a jogerős ítélet nem vagyoni kártérítést érintő rendelkezése sérti a régi Pp. 206. § (1) és (3) bekezdését, valamint a régi Ptk. 76. § harmadik és negyedik fordulátát, a 355. § (4) bekezdését. A másodfokú bíróság a rendelkezésre álló széleskörű bizonyítékokból kirívóan okszerűtlen mérlegeléssel, a káridőponti ár- és értékviszonyokon, a hasonló ügyek ítélkezési gyakorlatának irányszámain és az elszenvedett hátrányok súlyán alul maradónan állapította meg a nem vagyoni kártérítés összegét.
- [13] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által értékelt hátrányokat kiegészítette, ennek ellenére a felperest ért hátrányokat 3.500.000 forinttal kevesebbre értékelte. Tévedett, amikor a balesetkori élet- és értékviszonyokra alapította az elsőfokú bíróság által megítélt nem vagyoni kártérítés összegének leszállítását. A balesetkori viszonyoknak csak a kamat szempontjából van jelentőségük. Ha a károsult a balesettől kér kamatot, akkor ennek megállapításánál a balesetkori élet- és értékviszonyokat kell figyelembe venni, ha azonban az ítélelhozataltól kér kamatot vagy nem kér kamatot, akkor a kamat megállapításánál az ítélelhozatalkori viszonyok az irányadók.
- [14] A nem vagyoni károk általában, mint a perbeli esetben is, élete végéig elkísérik a károsultat, és a balesetkori állapot az idő múlásával nem javul, hanem romlik.

- [15] A felperes esetében a nem vagyoni kártérítés 35-40 évre szól, ezért a reális összege legalább 9.000.000 - 10.000.000 forint. Az alperes által nyújtandó nem vagyoni kártérítés egyösszegű, egyszeri kártérítés, nem arra hivatott, hogy a felperes jelenleg fennálló nem vagyoni kárát térítse meg, hanem arra, hogy az elszenvedett fizikai és lelki sérüléseket kiegyensúlyozó, az elszenvedett életlehetőségeket helyettesítő és a felperes egész hátralévő életére kiható kompenzációt nyújtson.
- [16] A felperes jövőbeni egészségi állapotának meghatározó jellemzői már most megállapíthatók. Az igazságügyi orvosszakértő a meghallgatásakor úgy nyilatkozott, hogy a csípőprotézis kihordási ideje tizenöt év. A beültetett protézis kihordását követően pedig a felperes állapota orvosszakértői valószínűséggel ismételten romlani fog, így egy második csípőízületi protézis beültetésével kell számolnia. A második protézis kihordási idejével számolva is legkésőbb 65 éves korában bekövetkezik a felperes életében az a helyzet, hogy további állapotjavító műtéti beavatkozásra nincs lehetőség, hanem állandósult és még inkább súlyosabb lesz a járásnehezítettsége, a mozgásbeszűkülése, állandó fájdalmak (fájdalomcsillapítás) mellett kell élnie. Mindemellett a teljes vázizomzatának struktúrája felborul, és egyre nehezebben fog járni. A másodfokú bíróság elismerte, de ítéletében elégtelenül értékelte azt a körülményt, hogy a felperes állapota az idő múlásával romolhat, és csak 6.000.000 forintot ítél meg a részére.
- [17] A régi Ptk. 76. § harmadik és negyedik fordulatait megsértve a másodfokú bíróság figyelmen kívül hagyta, hogy a baleset feldúlta a felperes otthonának nyugalma is, valamint személyes szabadságának korlátozásával járt, hiszen a felperes a mozgásában korlátozott.
- [18] A nem vagyoni kártérítés összegének megállapítása során különös súllyal kell számításba venni, ha a károsult olyan súlyos maradandó sérülést szenvedett el, amelynek következtében a mindennapi életben segísre szorul (BDT2017. 3645). A munkaképtelenné válásból is keletkezhet továbbá személyi hátrány, így az önfenntartás, a hozzátartozókról való gondoskodás képességének elvesztése. A mérlegelés körébe kell vonni továbbá azt a körülményt, ha a károsult olyan életkorban szenvedett balesetet, amikor még hosszú ideig számíthatott aktív önálló életre, maradandó fizikai és pszichés egészségkárosodása folytán azonban élete egész hátralévő részében el kell viselnie a baleset hátrányos következményeit.
- [19] A káridőponti ár- és értékviszonyok, a hasonló ügyek ítélkezési gyakorlata és az elszenvedett hátrányok súlyának szem előtt tartásával a felperes álláspontja az, hogy az elsőfokú bíróság ítélete a helyes. A másodfokú bíróság balesetkori ár- és értékviszonyokra vonatkozó hivatkozását cáfolja a Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.21.160/2013/4. számú és a 6.Pf.20.539/2007/11. számú ítélete. Az egyik eset hét, a másik kilenc évvel korábbi, a bíróságok mégis a felperes által kért nem vagyoni kártérítésnél jelentősen magasabb összeget ítéltek meg a károsultak számára.
- [20] A felperes álláspontja szerint jelentősége van annak is, hogy a közvetlenség elve az elsőfokú eljárásban valósul meg. Az elsőfokú bíróság közvetlenül észleli a baleseti maradványállapotot, annak a felperesre gyakorolt fizikai és lelki hatásait, így mérlegelésében az egyedi jelleg jobban érvényesül, ezért a mérlegelése is megalapozottabb.
- [21] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályban tartását kérte.
- [22] Álláspontja szerint a nem vagyoni kártérítés összegének megállapítása során a másodfokú bíróság nem értékelte kirívóan okszerűtlenül a rendelkezésre álló körülményeket. A felperes felülvizsgálati kérelmében nem hivatkozik olyan tényre, körülményre, amelyet a másodfokú bíróság nem vagy nem megfelelően értékelt volna. A felülvizsgálati kérelemben felhozott eseti döntések nem szolgálnak megfelelő összehasonlítási alapul, illetve téves a felperes azon megállapítása, hogy a hivatkozott ítéletek sérültjei nem szenvedtek súlyosabb hátrányokat. A Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.21.160/2013/4. számú ítéletének tényállása szerint a károsult rendkívül fiatalon, 18. életének betöltése előtt szenvedett balesetet, és azzal összefüggésben a bal oldali combcsont elhalása is bekövetkezett nála, e körülményeket a bíróság kiemelt súllyal mérlegelte. A Fővárosi Ítéltábla a

6.Pf.20.539/2007/11. számú ítéletét a görög anyagi jog alapján hozta, így ezen ítélet sem alkalmas hivatkozás a jelen jogvita megítélése szempontjából.

- [23] Téves az a felperesi álláspont, miszerint az elsőfokú bíróság mérlegelése megalapozottabb arra tekintettel, hogy az elsőfokú eljárásban jobban érvényesül a közvetlenség elve. A másodfokú bíróságnak a nagyobb illetékességi területre tekintettel szélesebb körben van rálátása a folyamatosan alakuló bírói gyakorlatra, ez alapján pedig a tények és körülmények értékelése során, illetve a mérlegelés terén megalapozottabb döntést tud hozni.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [24] A régi Pp. 270. § (2) bekezdése a jogerős ítélet felülvizsgálatát jogszabálysértés esetén teszi lehetővé. A felperes felülvizsgálati kérelmében a régi Ptk. 76. § harmadik fordulatának megsértése is hivatkozott, e jogszabályhely megsértése azonban nem képezhette felülvizsgálat tárgyát, mert a kereset nem alapult a személyes szabadság jogellenes korlátozásán, így annak megítélésével az eljáró bíróságok nem foglalkozhattak, azzal kapcsolatban jogszabálysértést sem követhettek el.
- [25] A felperes a rendkívüli perorvoslatát megalapozó, érdemben vizsgálható jogsértést abban határozta meg, hogy a másodfokú bíróság a nem vagyoni kártérítés összegének megállapítása során nem megfelelően mérlegelte a rendelkezésre álló bizonyítékokat és megalapozatlan döntést hozott [rég Pp. 272. § (2) bekezdés]. A Kúria a jogerős ítéletet a régi Pp. 275. § (2) bekezdésében foglaltakra tekintettel ebben a keretben vizsgálta felül.
- [26] A felülvizsgálati eljárásban a régi Pp. 275. § (1) bekezdéséből következően nincs lehetőség a bizonyítékok értékelése körében felülmérlegelésre. A régi Pp. 206. §-án alapuló értékelés csak akkor tekintő jogszerűtlennek, ha nyilvánvaló logikai hibában szenved, nyilvánvalóan észszerőtlen vagy megfelelő indokolás hiányában nyilvánvalóan önkényes.
- [27] A másodfokú bíróság ítéletében azt állapította meg, hogy az elsőfokú bíróság helyesen vette figyelembe a felperes baleset következtében kialakult állapotát, a balesetet megelőző és az azt követő élethelyzetét, a balesettel kapcsolatos hátrányait. Az utóbbiakat a másodfokú bíróság kiegészítette, ugyanakkor a régi Pp. 206. § (3) bekezdésének alkalmazásával mégis leszállította a nem vagyoni kártérítés összegét arra hivatkozással, hogy az nem felel meg a káresetkori élet- és értékviszonyoknak. A Kúria kiemeli, hogy a régi Pp. 206. § (3) bekezdésének alkalmazásával is a per összes körülményeinek mérlegelése alapján kell dönten, és megfelelő indokolás hiányában az értékelés nem jogszerű. Az egyedül az élet- és értékviszonyokra való hivatkozást tartalmazó, ténybelileg és érvekkel alá nem támasztott indokolás nem elegendő a bírói mérlegelés jogszabályi követelményének teljesüléséhez.
- [28] A nem vagyoni kártérítés összegének meghatározásánál a másodfokú bíróság a balesetkori élet- és értékviszonyoknak adott nyomatékokat, jóllehet a nem vagyoni kártérítésnek a felperes egész hátralévő életére kiható kompenzációt kell nyújtania. Az orvosszakértői vélemény szerint a felperes maradványállapota végleges, abban az életkor előrehaladtával az ún. posttraumás degeneratív koros ízületi elfajulás következtében további fokozatos enyhe rosszabbodás várható. Korlátozott a mindennapi életvitelében és önállóságában, számolnia kell továbbá a jövőbeni életkilátásai egyes esetekben közepes fokú beszűkülésével, amely miatt életmódjának megváltoztatása is szükséges lehet. Súlyos hátrány az esetében, hogy életkorára tekintettel újabb - egyre nagyobb kockázattal járó - műtéteken eshet át a beültetett csípőprotézis kopása kapcsán. További hátrány a felperes számára - miként azt már a másodfokú bíróság is értékelte - a munkájának elvesztése. Az esetében ennek azért van különös jelentősége, mert korlátozottan állnak rendelkezésre a lakóhelyén a munkalehetőségek, míg ő még az ülve végezhető fizikai munkára sem képes. Ennek következtében a felperes elveszítheti az önfenntartás, a hozzátartozókról való gondoskodás képességét, amelyet ugyancsak személyi hátránnyként kell a mérlegelés körébe vonni.

- [29] Az értékelendő összes körülmény figyelembevételével a Kúria a felperes számára a balesettel összefüggésben ért hátrányos következmények ellensúlyozására az elsőfokú bíróság által megállapított összegű nem vagyoni kártérítést tartja alkalmasnak. A másodfokú bíróság kellő indokolás és elegendő alap nélkül határozott annak leszállításáról.
- [30] A Kúria ezért a jogerős ítéletet a felülvizsgálattal támadott részében hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróság ítéletét a per főtárgya, valamint a perköltség vonatkozásában helybenhagyta.
- [31] A hatályon kívül helyezés kihatással van a jogerős ítéletnek az illeték viselésére és a másodfokú perköltségre vonatkozó rendelkezéseire is. Az elsőfokú bíróság által megállapított pertárgyértéket az illeték alapjául figyelembe véve, a le nem rótt kereseti illeték összege az 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 58. § (10) bekezdése alapján 493.700 forint. A pernyertesség és pervesztesség aránya szerint abból az alperes az Itv. 74. § (3) bekezdése folytán alkalmazandó 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet (a továbbiakban: Kmr.) 13. § (2) bekezdése alapján 388.000 forintot köteles az államnak felhívásra megfizetni, míg a fennmaradó 105.700 forintot a Kmr. 14. § alapján az állam viseli. A másodfokú eljárásban az alperes teljes egészében pervesztesnek minősül, ezért a Kmr. 13. § (2) bekezdése szerint meg kell fizetnie a feljegyzett 282.100 forint fellebbezési illetéket, valamint a régi Pp. 78. § (1) bekezdése alapján a felperes másodfokú eljárásban felmerült ügyvédi munkadíjból álló perköltségét. Az ügyvédi munkadíj összegét a Kúria a ténylegesen kifejtett tevékenység munka- és időigényére figyelemmel állapította meg a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: IM rendelet) 3. § (5), (6) bekezdése és a 4/A. § (1) bekezdése alapján.

Záró rész

- [32] A felperes felülvizsgálati kérelme eredményre vezetett, ezért a régi Pp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó régi Pp. 78. § (1) bekezdése alapján az alperes köteles megfizetni az ügyvédi képvisellel felmerült felülvizsgálati eljárási költségét, amelynek összegéről a Kúria az IM rendelet már hivatkozott rendelkezéseinek megfelelően határozott. A le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket az alperes a Kmr. 13. § (2) bekezdése alapján köteles az államnak felhívásra megfizetni.

Budapest, 2019. január 16.

Dr. Szabó Klára s.k. a tanács elnöke, Dr. Magosi Szilvia s.k. előadó bíró, dr. Madarász Anna s.k. bíró